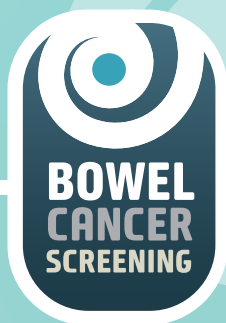

Skríning rakoviny hrubého čreva

Skutočnosti

Slovak

**Je na vašom rozhodnutí, či sa zúčastníte
na skríningu rakoviny hrubého čreva.
Tieto informácie vám majú pomôcť pri rozhodovaní.**

Prečo robiť skríning rakoviny hrubého čreva?

- Ponúkame skríning na odhalenie rakoviny hrubého čreva v počiatočnom štádiu u ľudí bez príznakov. Vtedy je pravdepodobnejšie, že liečba bude účinná.
- Skríning môže odhaliť aj polypy. Ide o abnormálne zhluky buniek v čreve. Polypy nie sú rakoviny, ale časom sa z nich rakoviny vyvinúť môžu. Polypy sa dajú ľahko odstrániť, čo znižuje riziko vzniku rakoviny hrubého čreva.
- Pravidelný skríning rakoviny hrubého čreva znižuje riziko úmrtia na rakovinu hrubého čreva.

Na koho je skríning zameraný?

V Severnom Írsku je skríning rakoviny hrubého čreva zameraný na ľudí vo veku 60-74 rokov, ktorí v súčasnosti nemajú žiadne príznaky. Každý, kto je v tejto vekovej skupine registrovaný u všeobecného lekára, bude každé dva roky prizvaný, aby sa zúčastnil na skríningu.

Čo je črevo?

Črevo je súčasťou vášho tráviaceho systému. Z potravy odoberá živiny a vodu a to, čo z nej zostane a premieňa na stolicu (známu aj ako výkaly, stolica alebo pohyby čriev).

Čo je rakovina hrubého čreva?

- Rakovina hrubého čreva je známa aj ako karcinóm hrubého čreva, konečníka alebo kolorektálny karcinóm.
- Rakovina hrubého čreva sa počas života vyskytne približne u 1 z 20 ľudí.
- Rakovina hrubého čreva je štvrtým najčastejším typom rakoviny u mužov a žien v Severnom Írsku.
- Rakovina čreva sa častejšie vyskytuje u starších ľudí, najmä u mužov.

Riziko vzniku rakoviny hrubého čreva

Každému človeku bez ohľadu na pohlavie hrozí riziko vzniku rakoviny hrubého čreva. Medzi veci, ktoré môžu zvýšiť riziko, patria:

- starnutie (8 z 10 ľudí s diagnózou rakoviny hrubého čreva je starších ako 60 rokov);
- nedostatočná aktivita;
- nadváha;
- strava s vysokým obsahom červeného a spracovaného mäsa a nízkym obsahom vlákniny, zeleniny a ovocia;
- fajčenie;
- pitie príliš veľkého množstva alkoholu;
- cukrovka 2. typu;
- zápalové ochorenie čriev (ulcerózna kolitída alebo Crohnova choroba);
- výskyt rakoviny hrubého čreva v rodine.

Na čo sa skríningový test zameriava?

Skríningový test odhalí krv vo vašej stolici (krv, ktorú by ste voľným okom nezaznamenali). To môže byť včasným varovným signálom, že niečo nie je v poriadku. Ak test zachytí krvácanie, neznamená to, že máte určite hrubého rakovinu čreva. Znamená to len, že by sa mala preskúmať príčina krvácania.

Ako sa vykonáva skríning?

Poštou dostanete testovaciu súpravu. Súprava je prvým krokom v procese skríningu, ktorý môže zahŕňať ďalšie testy a jednu alebo viac návštev v nemocnici.

Ako mám vykonať test?

- Test sa vykonáva v súkromí vášho domova. Pomocou priloženej testovacej tyčinky odoberiete veľmi malú vzorku stolice. Návod na použitie testu sú priložené k testovacej súprave.
- K dispozícii je bezplatná linka pomoci **0800 015 2514** kde môžete zavolať, ak máte akékoľvek otázky týkajúce sa používania testovacej súpravy alebo ak potrebujete náhradný test alebo návratnú obálku.
- Tiež je k dispozícii video na nirect.gov.uk/bowel-screening
- Ak si nie ste istí, či máte absolvovať skríningový test, zavolajte na linku pomoci. Ak ste napríklad podstúpili operáciu a máte umelý otvor, ktorý umožňuje prechod stolice do vrečka (stómie), možno by ste nám mali pred vykonaním testu zavolať.

Kedy dostanem výsledky?

List s výsledkami by ste mali dostať do dvoch týždňov od zaslania testu - ak sa tak nestane, zavolajte na infolinku.

Nakoľko je test spoľahlivý?

- Skrínigový test nedokáže určiť, či máte rakovinu hrubého čreva. Jednoducho rozdeľuje ľudí do dvoch skupín - na tých, ktorí nepotrebnú ďalšie testy, a na tých, ktorí by mali podstúpiť ďalšie testy.
- Rakovina hrubého čreva môže spôsobovať celý rad príznakov. Keďže sa pri skrínigovom teste hľadá krv, skrínigový test nemusí identifikovať všetky prípady rakoviny hrubého čreva, ak nedôjde ku krvácaniu.
- Žiadny test nie je 100 % spoľahlivý, takže ak máte niektorý z príznakov uvedených na strane 7, mali by ste sa obrátiť na svojho praktického lekára, aj keď váš posledný test bol v poriadku. Je možné, že sa rakovina vyvinie medzi testami.

Čo znamenajú výsledky?

V súčasnosti nie sú potrebné žiadne ďalšie testy. Tento výsledok má väčšina ľudí (približne 98 zo 100). Znamená to, že sme vo vašej vzorke nenašli žiadnu krv alebo len malé množstvo, ktoré je v rámci skrínigového rozsahu. Tento výsledok nezaručuje, že nemáte rakovinu hrubého čreva alebo že sa v budúcnosti nikdy nevyvinie. Veľmi dôležité je poznať príznaky rakoviny hrubého čreva. Skrínig rakoviny hrubého čreva vám bude ponúknutý každé dva roky, kým nedosiahnete vek 74 rokov.

Potrebné sú ďalšie testy. Tento výsledok majú približne 2 zo 100 ľudí. Znamená to, že sme vo vašich výkaloch našli množstvo krvi nad skrínigovým rozsahom. Neznamená to, že máte rakovinu, ale mali by sa zväžiť ďalšie testy, aby sa zistila príčina krvi. Krv v stolici môže spôsobiť niekoľko vecí, napríklad:

- hemoroidy (pilóty);
- črevné polypy;
- rakovina hrubého čreva.

Budete predvolaní k špecializovaný lekár na skrínig (SSP), s ktorým sa porozprávate o ďalších krokoch. Najbežnejší test sa nazýva kolonoskopia.

Čo je kolonoskopia?

- Pri kolonoskopii sa používa veľmi malá kamera na konci tenkej trubičky, ktorá lekárovi alebo zdravotnej sestre umožňuje hľadať polypy alebo príznaky rakoviny vo vašom čreve. Niekedy sa odoberie malá vzorka na vyšetrenie pod mikroskopom, aby sa našli rakovinové bunky.
- Ako pri väčšine lekárskeho zákroku, aj tu existuje možnosť komplikácií. Pri každých 10 000 vykonaných kolonoskopických vyšetreniach môže dôjsť ku krvácaniu približne v 67 prípadoch a v menej ako 10 prípadoch môže zákrok spôsobiť perforáciu čreva. V takom prípade je takmer vždy potrebná operácia na opravu otvoru. Vo veľmi zriedkavých prípadoch (podľa dôkazov iba v 1 z 10 000 prípadov) môže kolonoskopia spôsobiť smrť.
- Ak vám bude ponúknutá kolonoskopia, budete mať možnosť prediskutovať všetky otázky alebo obavy so SSP.

Čo ak kolonoskopia ukáže, že potrebujem ďalšiu liečbu?

Ak budete potrebovať ďalšiu liečbu, pošlú vás k tomu správne odborníkovi. Ak boli napríklad pri kolonoskopii odstránené polypy, môžete byť v budúcnosti pozvaní na opakovanú kolonoskopiu.

Diagnóza rakoviny hrubého čreva je nepravdepodobná. Ak sa to však stane, pošleme vás k tímu odborníkov, ktorí sa o vás postarajú. Hlavnou liečbou rakoviny hrubého čreva je operácia. V niektorých prípadoch vám odborníci môžu ponúknuť chemoterapiu alebo rádioterapiu.

Nie všetky prípady rakoviny hrubého čreva zistené pri skríningu sú liečiteľné. Viac ako 90 % ľudí, u ktorých sa rakovina čreva zistí v najranejšom štádiu, však žije aj po piatich rokoch.

Možné prínosy a riziká skríningu rakoviny hrubého čreva

Informovanosť o možných rizikách a prínosoch vám pomôže rozhodnúť sa, či sa zúčastniť na skríningu rakoviny hrubého čreva.

Výhody

- znižuje vaše riziko úmrtia na rakovinu hrubého čreva
- umožňuje aby abnormality (napríklad polypy) zistené pri kolonoskopii boli odstránené, čo znižuje riziko vzniku rakoviny čreva
- možno vykonať doma v súkromí

Riziká

- liečba môže spôsobiť komplikácie, napríklad počas kolonoskopie alebo po nej
- skríning môže prehliadnuť rakovinu, ak v čase, keď ste si urobili test, nedošlo ku krvácaniu

Na aké príznaky si dávať pozor

Príznaky rakoviny čreva môžu zahŕňať:

- krv vo vašej stolici;
- redšia stolica, častejšia stolica a/alebo zápcha;
- bolesť alebo hrča v bruchu;
- pocit väčšej únavy ako obvykle po nejakej dobe;
- chudnutie bez zjavného dôvodu.

Skríning rakoviny čreva nie je testom príznakov. Ak máte niektoré z týchto príznakov tri týždne alebo dlhšie, obráťte sa na svojho všeobecného lekára, ktorý vám môže poskytnúť iný test. Je to veľmi dôležité, aby sa v prípade potreby mohli zorganizovať ďalšie testy. Aj keď ste nedávno absolvovali skríning rakoviny hrubého čreva a/alebo kolonoskopiu, mali by ste si dať skontrolovať vaše príznaky. Nezabudnite, že tieto príznaky nemusia nevyhnutne znamenať, že máte rakovinu hrubého čreva.

Ako môžem znížiť riziko rakoviny hrubého čreva?

Okrem toho, že každé dva roky absolvujete skríningový test, môžete znížiť svoje riziko dodržiavaním rád pre zdravý životný štýl - viac informácií nájdete na www.choosetolivebetter.com

- Jedzte zdravú stravu vrátane piatich porcií ovocia a zeleniny denne a celozrnných výrobkov, fazule a strukovín, ktoré obsahujú vlákninu. Obmedzte červené mäso, najmä spracované červené mäso.
- Bud'te aktívny.
- Udržujte si zdravú hmotnosť.
- Obmedzte príjem alkoholu.
- Prestaňte fajčiť - pomoc nájdete na www.stopsmokingni.info

Ako sa môžem uistiť, že mi bude v budúcnosti zaslaná testovacia súprava?

Váš praktický lekár nám poskytuje vaše kontaktné údaje, preto sa uistite, že vždy majú vaše správne meno, dátum narodenia a adresu.

Čo sa stane s mojou vzorkou po testovaní?

Po testovaní bude vaša vzorka zničená. Výsledky sa vložia do počítača a o dva roky vám bude zaslaný ďalší test.

Informácie o ochrane údajov

- Kópia vašich výsledkov bude zaslaná vášmu všeobecnému lekárovi.
- Program skríningu rakoviny hrubého čreva musí viesť záznamy o všetkých ľuďoch, ktorí sa podrobili skríningu, a o ich výsledkoch.
- Zamestnanci pracujúci pre program si môžu vaše záznamy pozrieť a prehliadať.
- Tieto informácie sa používajú na zabezpečenie toho, aby program fungoval na vysokej úrovni, ako by mal.
- Informácie tiež ukazujú, koľko prípadov rakoviny bolo zachytených, a zabezpečujú, aby boli ľudia sledovaní a dostávali správnu liečbu.
- Ak sa u vás diagnostikuje rakovina hrubého čreva v období medzi skrínigovými vyšetreniami, môžeme skontrolovať vaše predchádzajúce výsledky. Výsledky tohto auditu si budete môcť pozrieť, ak si to budete priať.
- Ak potrebujete ďalšie informácie o tom, ako sa vaše záznamy uchovávajú a používajú, obráťte sa na bezplatnú linku pomoci na **0800 015 2514**

Budete niekomu pomáhať pri používaní testu?

Ak ste opatrovatel', mali by ste pomôcť niekomu inému pri používaní súpravy na skrínigové vyšetrenie čriev len vtedy, ak si to želá a súhlasí s tým, že to môžete urobiť.

Ohľadom pomoci alebo poradenstva

Kontaktujte prosím bezplatnú linku pomoci na **0800 015 2514** ak máte akékoľvek otázky.

Ohľadom ďalších informácií navštívte adresu:

nidirect.gov.uk/bowel-screening

Tento leták v inom jazyku alebo formáte nájdete na adrese:

<http://pha.site/bowel-cancer-screening-facts>

alebo na zadnej strane tohto letáku.

Nepočujúci alebo osoby s poruchou reči môžu využiť službu Relay UK. Prosím, zavolajte na našu linku pomoci na **18001 0800 015 2514**.

Pre náhradné súpravy

Ak potrebujete požiadať o náhradnú testovaciu súpravu alebo obálku na skríning hrubého čreva, kontaktujte prosím bezplatnú linku pomoci na čísle 0800 015 2514. Prosím, nekontaktujte svojho praktického lekára so žiadosťou o náhradný skríningový test alebo o vrátenie skríningového testu, pretože nemôže poskytnúť alebo prijať tieto skríningové testovacie súpravy.

Odhlásenie sa zo skríningu

Účast' na skríningu je osobným rozhodnutím. Kontaktujte prosím bezplatnú linku pomoci na **0800 015 2514** ak sa chcete poradiť o odhlásení sa z účasti na skríningovom programe rakoviny hrubého čreva.

Tento leták v inom jazyku alebo formáte nájdete na adrese:

<http://pha.site/bowel-cancer-screening-facts>

alebo naskenujte nižšie uvedený QR kód.

Public Health Agency

12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.

Tel: 0300 555 0114 (miestna sadzba)

www.publichealth.hscni.net

Nájdete nás na:

YouTube

